

Ljåsmeden

Hver for seg utvikla Hornindal i Nordfjord og Tinn i Telemarken seg til de to største sentrene for ljåsmiing i Norge. «Far» til tinndølsmiingen var Olav Olsen Plaga, eller «Slaggen» som han blei kalt. Han hadde fått kjennskap til en engelsk metode om «brunsveising». Smedene brukte borax når de smidde, og oppnådde dermed å smi sammen jernet og stålet ved en lavere temperatur enn det som var nødvendig ved sandsveising, og resultatet blei en ljå med betydelig bedre egg. På Grasdalen langs Tinnsjøen lærte Gunleik Vatnelien seg den nye metoden «at koge stålet på», og hans ljåer blei snart viden etterspurte. Gunleik Vatnelien utvikler sammen med Gjermund Smed ljåsmiingen i Tinn til et slikt nivå at de får et avgjørende forsprang på smedene i andre distrikter. Ljåsmiingen utvikler seg fra tidlig på 1800-tallet, og på det meste var det 75-80 mann innenfor Tinns herred som beskjeftiget seg med ljåsmiing fra høsten til sent på våren. Ljåene blei omsatt i hele Sør-Norge fra Valdres og Drammens-marken i øst, Kristiansand i sør, Hardanger og Bergen i vest og til og med Sunnfjord i nord.

Ljåsmedingen førte Tinndølen «ut i verden», han møtte nye folk og andre kulturer, og han tok med seg ny kunnskap og nye impulser hjem. I Austbygde står det en skulptur av ljåsmeden laga av Dyre Vaa.

